

Aplinkos prieinamumas visaverčiam gyvenimui

Žmonės su negalia, tai:

- Žmonės, turintys regos sutrikimų, neregiai
- Žmonės, su mokymosi ar intelekto sutrikimais
- Žmonės, turintys klausos ar kalbos sutrikimų
- Žmonės, turintys fizinę negalią
- Žmonės, sergantys lėtinėmis ligomis
- Žmonės su protiniais ar psichologiniais sutrikimais

Viešoji fizinė aplinka

- Lietuvoje gyvena apie 255,000 tūkst. Žmonių su negalia.
- Judėjimo sutrikimus turinčių asmenų Lietuvoje yra daugiau negu 60 tūkstančių.
- Šiuos sutrikimus gali turėti ne tik fizinę negalią turintys asmenys, bet ir sutrikusio intelekto, sutrikusios psichikos, neurologiniai ligoniai ir pan.
- Judėjimo sutrikimus turintys asmenys dažniausiai patiria netiesioginę diskriminaciją dėl nepritaikytos fizinės aplinkos.
- Lietuvoje yra apie 30 000 visuomeninių pastatų ir objektų (mokyklų, poliklinikų, ligoninių, prekybos, viešojo maitinimo, teatrų, bankų, pašto ir kt. pastatų), kurie turėtų būti pritaikyti neįgaliųjų poreikiams.
- Tik nedidelė dalis šių pastatų yra pritaikyti neįgaliesiems, ypač judantiems neįgaliųjų vėžimėliais.
- Daug pseudo pritaikymo pavyzdžių.

Teisės aktai:

- **Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas**, 1999 m.
- **Neįgaliųjų teisių Konvencija**, 2010 m.
- **Statybos įstatymas**.
- **STR (Aplinkos ministro įsakymas dėl statybų) Statybos techninių reikalavimų reglamentas str. 2.03.01:2001** , Statiniai ir teritorijos.
Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms
- **2010–2020 m. ES bendroji strategija dėl negalios.**
- **2014 – 2020 m. Nacionalinė pažangos programa.**

Su kuo asocijuojasi pritaikymas?

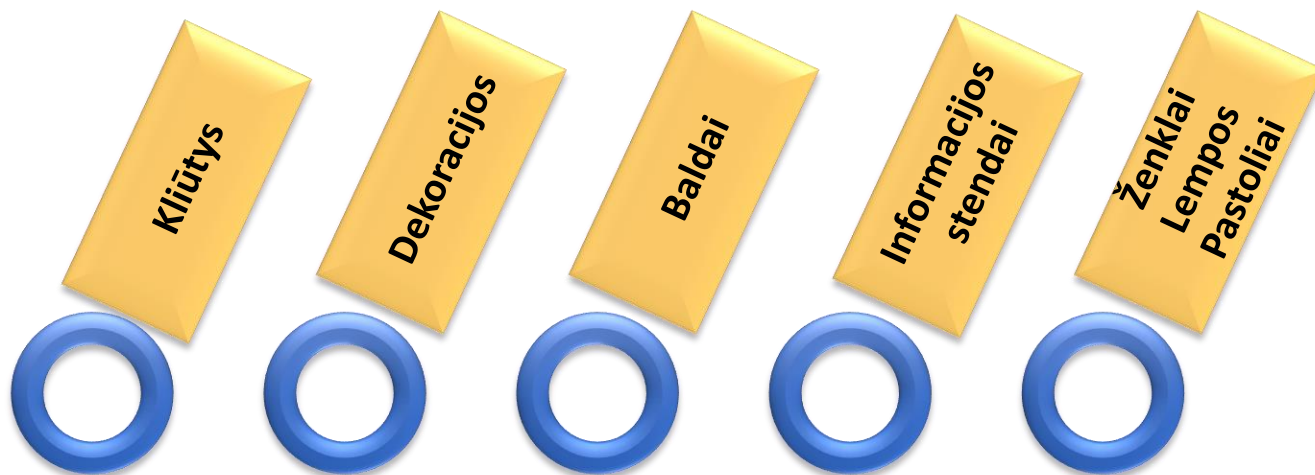

Į ką svarbu atkreipti dėmesį **judėjimo negalios** atveju:

- Prieigos,
- Dangos,
- Laiptai,
- Nuolydžiai,
- Baldai,
- Aukštis,
- Plotis,
- Avarinis išėjimas.

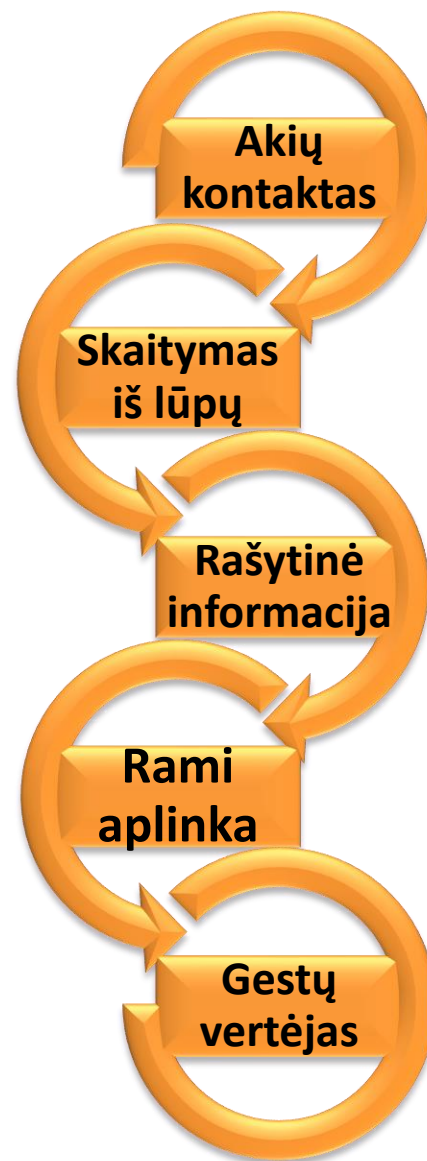
Į ką svarbu atkreipti dėmesį **regos negalios** atveju:

Kontrastingos, geriau
matomos spalvos

1. Black on Yellow	9. White on Brown
2. Black on White	10. Brown on Yellow
3. Yellow on Black	11. Brown on White
4. White on Blue	12. Yellow on Brown
5. Yellow on Blue	13. Red on White
6. Green on Yellow	14. Yellow on Red
7. Blue on Yellow	15. Red on Yellow
8. White on Green	16. White on Red

Į ką svarbu atkreipti
dėmesį **klausos negalios**
atveju:

Kas gali padėti bendraujant su žmonėmis,
turinčiais intelekto sutrikimų:

Rami aplinka

**Skiriamas
ilgesnis laikas**

Tinkami ženklai

**Suprantama
informacija**

Kas trukdo žmonėms su negalia lygiai su visais dalyvauti visuomenės gyvenime?

Aplinkos barjerai (arba kliūtys)

- Nepritaikytas transportas
- Architektūriniai barjerai: prieigos, objektai, pastatai.
- Komunikaciniai barjerai: negeba bendrauti su ŽN.
- Kelionės planavimo barjerai: sunku rasti tinkamą informaciją, dažnai paslaugų teikėjai negeba paaiškinti apie paslaugų prieinamumą, teikiama klaidinga informacija, trūksta informacijos kt. kalbomis.

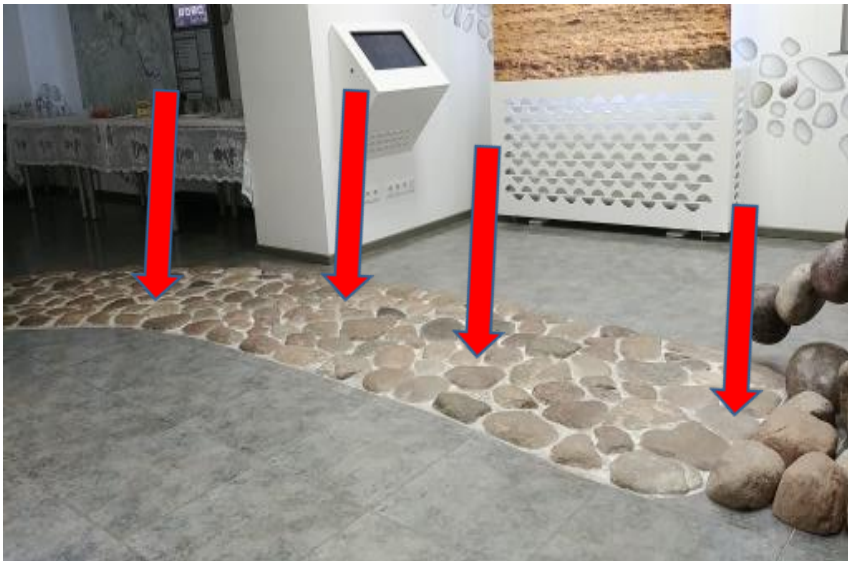
Socialiniai barjerai

- Mokymų aptarnavimo srityje dirbantiems žmonėms stoka
- Sąmoningumo apie pritaikymą (prieinamumą) stoka
- Požiūrio barjerai

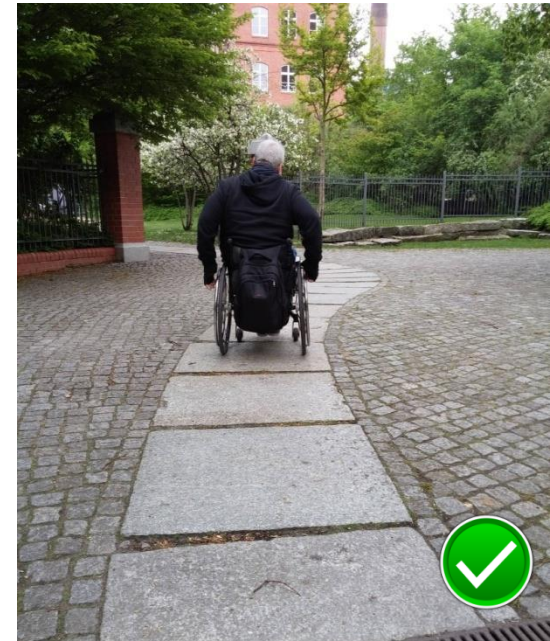
Yra be galo daug visokių reguliacinių teisės aktų, įvairių dokumentų, deklaracijų. Institucijos visą dėmesį sutelkia į aplinkos barjerus (kliūtis), tačiau svarbiausia yra panaikinti barjerus (kliūtis) galvose!

Dažniausios klaidos viešojoje aplinkoje

Netinkamai apdirbto akmens trinkelų grindinys sukuria negalių stiprinančią aplinką

Universalus dizainas yra gaminių ir aplinkos planavimo bei kūrimo strategija, kuria siekiama sukurti visus narius įtraukiančią visuomenę, kur būtų užtikrintos visiškai lygios galimybės ir dalyvavimas VISIEMS.

- universalus naudojimas
- naudojimas visose veiklose ir sferose
- nereikalauja specialaus pritaikymo

Kuriame variante universalus dizainas?

Visiems vienodos sąlygos

Visiems skirtingos sąlygos

Sąlygos, atitinkančios
universalius (visų) poreikius

Universalaus dizaino planavimas ir diegimas skatina socialinį tvarumą

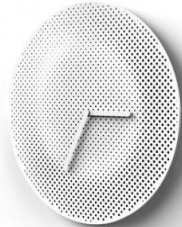
Socialinio tvarumo principai:

- lygybė
- sanglauda
- saugumas
- prisitaikymas

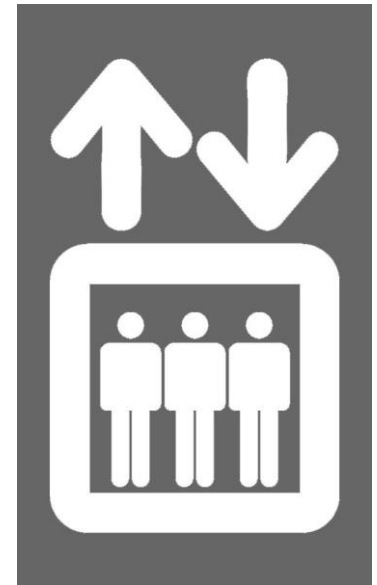
Universalaus dizaino projektavimo principai

- Taikytini visose gyvenimo sferose
- Taikytini bet kokiame mastelyje
- Taikytini naujų objektų ir rekonstrukcijų projektuose

1. Lygios galimybės (dizainas ir vartojimas tinkamas įvairių galimybių žmonėms)

- ta pačia aplinka ir produktais gali naudotis ir ribotus funkcinis gebėjimus turintys asmenys, tai yra jie neišskiriami iš visų kitų (vengti vartotojų segregacijos/stigmatizacijos);
- Užtikrinti vienodas priemones/galimybes visiems vartotojams (pvz.: – jei pateikiama video informacija – turėtų būti rašomas tekstas apačioje);
- Privatumas, saugumas turi būti visiems vienodai užtikrinamas;
- Dizainas priimtinas/patrauklus visiems.

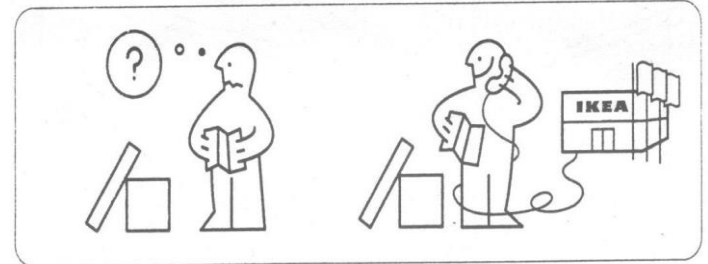
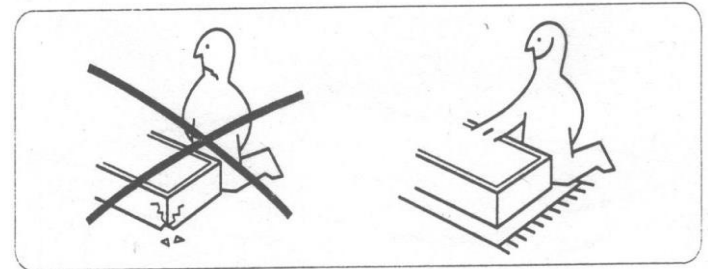
II. Lankstumas (tinkamas atsižvelgiant į platų spektrą individualių poreikių/gebėjimų/galimybių)

- galimybė tą patį naudojamą dalyką pritaikyti pagal individualius poreikius (pvz. reguliuoti aukštį)
- Įmanoma naudotis tiek dešiniarankiams, tiek kairiarankiams;
- Lengvina vartotojo veiksmų tikslumą;
- Padeda vartotojui pasiekti tikslumo, preciziškumo (dizainas tiesiogiai įtakoja geresnį rezultatą);
- Vartotojas gali pasirinkti savo tempą.

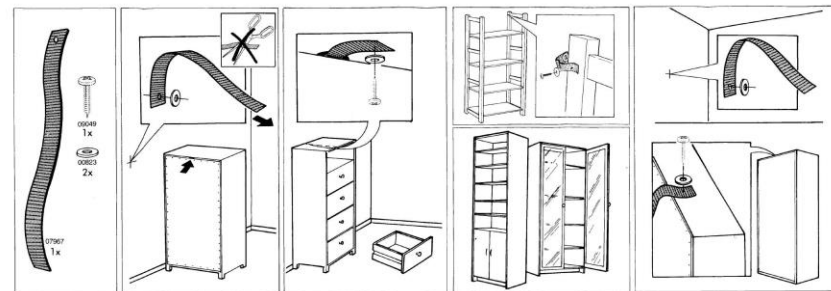
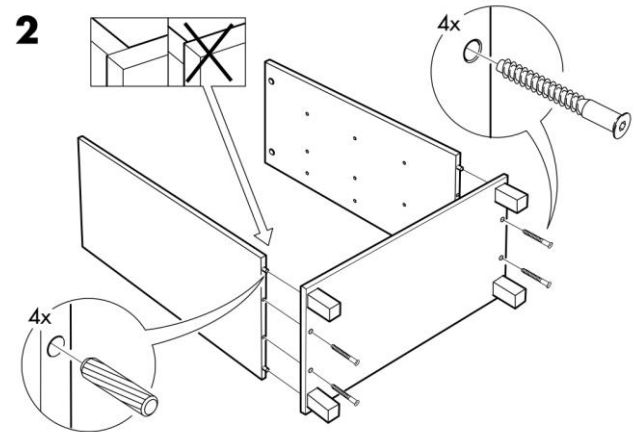

III. Paprastas ir intuityvus naudojimas (suprasti ir naudotis paprasta, nepriklausomai nuo patirties, žinių, kalbos, koncentracijos, išsilavinimo lygio)

- lengvai suprantama, kaip naudotis daiktu, orientuotis aplinkoje
- Pašalinami dekoratyvūs elementai trukdantys veikimo principo suvokimui
- Atitinka naudotojo lūkesčius
- Pateikiama pakankamai papildomos informacijos
- Informacija pateikiama svarbos seka
- Naudojimo instrukcijos yra pateikiamos “žingsnis po žingsnio” principu

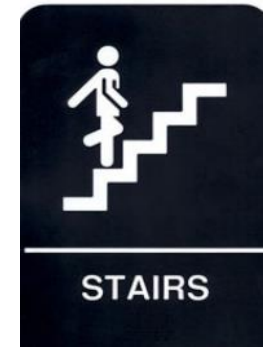
IKEA

IV. Suvokiama ir juntama informacija

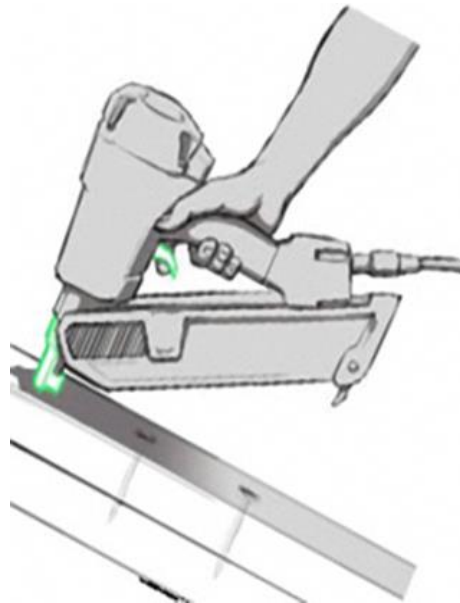
(komunikuojama informacija suprantama nepriklausomai nuo vartotojo sensorinių gebėjimų)

- Pakankamai informacijos ir ši informacija pateikiama įvairiomis reikiamomis formomis, įskaitant brailio raštu, garsinę informaciją, iliustravimą;
- Išskirti svarbiausią informaciją kontrastais (spalvomis ir pan.);
- Vartoti paprastus, žinomus terminus, supaprastinti pavadinimus;
- Užtikrinti įrankių ir būdų suderinamumą, siekiant kompensuoti ribotas sensorines galimybes.

V. Tolerancija klaidoms (dizaino dėka minimizuojama nepageidaujamų pasekmių rizika dėl neplanuotų, atsitiktinių veiksmų)

- Eliminuoti bet kokią riziką keliančius elementus, juos izoliuoti, sukurti apsaugas ir pan.;
- Įspėjantys apie pavojų ženklai;
- Jei įmanoma užtikrinti klaidų saugą;
- Eliminuoti nesąmoningus veiksmus budrumo reikalaujančiuose procesuose.

VI. Mažai fizinių jėgų - dizaino dėka produktas naudojamas efektyviai ir komfortabiliu, nevarginant

- Leisti vartotojui išlaikyti neutralią kūno padėtį;
- Fizinė jėga naudotina pagrįstais/priimtinais atvejais (nereikalaujama nereikalingų varginančių veiksmų);
- Minimizuoti kartotinių veiksmų poreikį;
- Minimizuoti nuolatinės fizinės jėgos naudojimo poreikį.

VII. Optimalus dydis ir erdvė (dizaino dėka užtikrinamas optimalus dydis ir erdvė, nepriklausomai nuo vartotojų fizinių savybių)

- Svarbūs elementai turi būti matomi ir pasiekiami;
- Svarbiausios informacijos akcentavimas, išskyrimas kontrastai ir pan.;

Informacijos pateikimas

- Svarbu pateikti kuo tikslesnę informaciją apie objektų pritaikymą neįgaliesiems („Alka“ Telšiuose)
- Svarbu, ar ir kaip iki objekto galima atvykti (jei objektas pritaikytas, tačiau nėra kaip iki jo atvykti, objekto pritaikymas tampa nebesvarbus).
- Rekomenduoti lankomus objektus atsižvelgiant į skirtingus gyventojų grupių interesus (neįgalieji, pagyvenę, vaikai, šeimos ir pan.), ką jie gali aplankyti, pasiūlyti patogų maršrutą.
- UD didina paslaugų vartotojų turizmo sektoriuje – 20 proc.

- Universalus dizainas reiškia, kad užuot projektavę savo įrenginius ir paslaugas įprastam vartotojui, juos kuriate žmonėms, turintiems įvairius sugebėjimus, negalią ir kitas savybes - amžių, skaitymo galimybes, mokymosi stilių, kalbą, kultūrą ir pan.
- Atminkite, lankytojai gali turėti mokymosi sutrikimų ar regos, kalbos, klausos ir judėjimo negalių. Sukūrę biblioteką prieinamą visiems, sumažinsite poreikį specialių patalpų tiems, kurie naudojami jūsų paslaugomis, o gal ir būsimiems darbuotojams.
- Todėl įsitikinkite, ar visi jaučiasi laukiami ir gali:
 - patekti į bibliotekos patalpas ir manevruoti jose,
 - efektyviai bendrauti su aptarnaujančiu personalu,
 - pasiekti spausdintą medžiagą ir elektroninius išteklius ir
 - visapusiškai dalyvauti renginiuose ir kitoje veikloje.
- Apmokykite personalą padėti žmonėms su negalia, laiku reaguoti į konkrečius prašymus. Svarbu, kad žmogus su negalia žinotų, kad gali kreiptis, jei turi jam svarbių klausimų.

Kiek matote žmonių su negalia?..

Svarbus bendradarbiavimas

Neužtenka idealiai pritaikyti vieną iš objektų ar segmentų: nesilankymas jame gali būti apie galimybės nebuvimą susisiekti su šiuo objektu, prieinamų paslaugų aplinkui nebuvimą ir pan. Labai svarbu objektą ar paslaugą „matyti“ platesniame kontekste.

(biblioteka - parkavimo vietos - viešasis transportas – ir kt.)

pastato vidaus
projektavimas
pagal universalios
dizaino principus

LAIPTAI

daugiau informacijos-
www.regotechnika.lt
www.ypatingizmones.lt
arba tel.: 865527700

A GUIDELINE

Taktilinė vedančioji
juosta

B VISIOMARCHE

Kontrastinga juosta,
klijuojama ant pirmo
ir paskutinio laiptelio

C KARTELBRAILLE

Garsinis informacinis
švyturis

D BRAILLECOM

Informacinė lentelė
su Brailio raštu

E SECURIMARCHE

Apsauginė nuo
slidimo juosta

Taktilinis paviršius
kliūčiai pažymėti

Svarbūs patobulinimai minimaliomis pastangomis

Didinamasis stiklas

www.universali-architektura.lt

Apie projektą

Grįžti į projektą

Paieška

Išorės aplinka

Įėjimai ir praėjimai

Vertikalus judėjimas

Ženklinimas

Sanitarinė aplinka

Įrenginiai patalpose

Aplinkos ir pastatų rūšys

Gatvių apšvietimas

Pėsčiųjų perėjos

Sankryža

Šviesoforas

Pėsčiųjų aplinka

Apmokėjimas už
automobilių parkavimą

**SUSIPAŽINKITE SU UNIVERSALIA ARCHITEKTŪRINE APLINKA,
SUTEIKIANČIA JUDĖJIMO LAISVĘ.**

Pradėkite apžiūrą

Stulpeliai

Šukšliadėžės

Suoliukai

Geriamojo vandens
fontanai

Turėklai

Lygių pokyčiai

Remonto darbai

Negalia
nėra kliūtis, kliūtis
yra tai ko mes
nejveikiame
aplinkoje

AČIŲ UŽ DĖMESĮ

